

Kouvolan kaupungin lausunto luonnoksesta hallituksen esitykseksi laiksi terveydenhuoltolain muuttamisesta sekä siihen liittyviksi laeiksi (sairaalat)

1 Kommentit leikkaustoimintaa koskevista muutosehdotuksista (terveydenhuoltolaki 45 §)

Lakimuutos:

Leikkaustoiminta, joka edellyttää leikkaussaliolosuhteita ja anestesiaa, tulee keskittää 50 §:n 3–5 momentissa tarkoitettuihin sairaaloihin, joissa on monierikoisalainen ympärivuorokautinen päivystys. Sen estämättä, mitä 3 momentissa säädetään, osaa leikkaussaliolosuhteita ja anestesiaa edellyttävästä päiväkirurgiasta ja lyhytjälkihoitoisesta eri erikoisalojen leikkaustoiminnasta voidaan suorittaa myös hyvinvointi-alueiden Kemissä, Oulaisissa, Salossa, Savonlinnassa ja Valkeakoskella sijaitsevilla sairaaloilla ja HUS-yhtymän sairaaloilla, vaikka niissä ei ylläpidetä ympärivuorokautista perusterveydenhuollon ja erikoissairaanhoidon yhteispäivystystä, jos hyvinvointi-alue ja HUS-yhtymä varmistaa osaamisen, laadun ja potilasturvallisuuden toteutumisen. Leikkaustoiminnan ylläpitäminen näissä sairaaloissa ei saa vaarantaa henkilöstön riittävyttä yliopistollisissa sairaaloissa tai keskussairaaloissa taikka hyvinvointialueen tai HUS-yhtymän taloudellista kantokykyä tai muuten järjestämisvastuun toteutumista. Sellaisia anesthesiologista osaamista edellyttäviä kevyttä nukutusta tai puudutusta vaativia toimenpiteitä, jotka voidaan potilasturvallisesti toteuttaa tavanomaisessa terveydenhuollon toimitilassa ilman erityislaitteita, ja jotka edellyttävät vain lyhytaikaista potilaan jälkiseurantaa, voidaan lisäksi tehdä muussakin terveydenhuollon toimintayksikössä, jos hyvinvointialue, Helsingin kaupunki tai HUS-yhtymä varmistaa osaamisen, laadun ja potilasturvallisuuden toteutumisen. Edellä 3 momentissa tarkoitettua leikkaustoimintaa hyvinvointialue ja HUS-yhtymä saa hankkia vain sellaiselta palveluntuottajalta, jonka sairaala on julkisen 50 §:n 3 tai 4 momentissa tarkoitettun yliopistollisen sairaalan tai keskussairaalan välittömässä läheisyydessä ja jolla on kyseiseen sairaalaan erottamaton toiminnallinen yhteys. Hyvinvointialue, Helsingin kaupunki ja HUS-yhtymä saa lisäksi hankkia edellä 4 ja 5 momentissa tarkoitettuja leikkauksia ja toimenpiteitä myös muulta palveluntuottajalta toiminnalle säädettyjen edellytysten täytyessä. Hyvinvointialueiden ja HUS-yhtymän on sovittava yhteistyösopimuksessa periaatteista, joiden mukaisesti hyvinvointialue tai HUS-yhtymä voi hankkia leikkaustoimintaa ja muita 3 ja 4 momentissa tarkoitettuja toimenpiteitä yksityisiltä palveluntuottajilta.

Kymenlaakson hyvinvointialueen yksiköissä Kouvolassa ei saa tehdä vaativia toimenpiteitä. Kouvolan kaupungille on tärkeää, että lainmuutos varmistaa kuntalaisten yhdenvertaiset mahdollisuudet päästä leikkaushoitoa vaativiin toimenpiteisiin joustavasti ja viiveettä. Kaupunki näkee tärkeänä anestesiaa vaativien leikkaustoimenpiteiden saavutettavuuden ensisijaisesti Kotkan keskussairaalassa ja toissijaisesti muiden hyvinvointialueiden yksiköissä. Perusterveydenhuollon ja akuuttilääketieteen ympärivuorokautisen päivystyksen säilyminen Kouvolassa edesauttaa myös leikkaushoitoa vaativien potilaiden alkuhoitoa. Kouvolassa voidaan tutkia potilas laajasti ja ohjata leikkaushoitoa tarvitsevat potilaat alkuhoidon jälkeen Kotkaan.

2 Kommentit kiireellisen hoidon tarpeen arviota ja kiirevastaanottoa koskevista säännösehdoista (terveydenhuoltolain 50 §:n 1 ja 2 momentti)

Lakimuutos:

Hyvinvointialueen sekä Uudellamaalla hyvinvointialueiden, Helsingin kaupungin ja HUS-yhtymän on järjestettävä toiminta siten, että kiireellisissä tilanteissa potilas saa kaikkina

vuorokaudenaikoina välittömästi terveydenhuollon ammattihenkilön arvion ja hoidon. Hyvinvointialueen sekä Uudellamaalla hyvinvointialueiden ja Helsingin kaupungin on järjestettävä terveydenhuollon ilta-ajan ja viikonlopun päiväaikainen perusterveydenhuollon kiireellinen vastaanotto toiminta terveydenhuollon toimintayksikössä silloin, kun väestön palvelutarve ja palvelujen saavutettavuus sitä edellyttää. Tällainen kiireellinen vastaanotto toiminta on järjestettävä siten, että se muodostaa muiden palveluiden kanssa toiminnallisen kokonaisuuden.

HUS-yhtymän Helsingissä, Pirkanmaan hyvinvointialueen Tampereella, Pohjois-Pohjanmaan hyvinvointialueen Oulussa, Pohjois-Savon hyvinvointialueen Kuopiossa ja Varsinais-Suomen hyvinvointialueen Turussa yli-opistollisessa sairaalassaan sekä Etelä-Karjalan hyvinvointialueen Lappeenrannassa, Etelä-Pohjanmaan hyvinvointialueen Seinäjoella, Keski-Suomen hyvinvointialueen Jyväskylässä, Lapin hyvinvointialueen Rovaniemellä, Pohjois-Karjalan hyvinvointialueen Joensuussa, Pohjanmaan hyvinvointialueen Vaasassa, Päijät-Hämeen hyvinvointialueen Lahdessa ja Satakunnan hyvinvointialueen Porissa keskussairaalassaan on järjestettävä ympärivuorokautinen päivystys, joka pystyy tarjoamaan laajasti palveluita usealla lääketieteen erikoisalalla ympärivuorokautisesti välittömästi ja jolla on voimavarat terveydenhuollossa tarvittavan valmiuden ylläpitämiseen ja erityistilanteiden hoitamiseen. Tällaisen ympärivuorokautisen päivystyksen yksikön tulee tukea muita päivystysyksiköitä.

Kouvolan kaupungin osalta haasteeksi muodostuu, miten iltaisin ja viikonloppuisin järjestetty kiirevastaanotto järjestetään ja millä resursseilla, mikäli nykyinen päivystysmalli lopetetaan. Vaikka kiirevastaanotto saataisiinkin järjestettyä, ei sillä voi korvata päivystystä.

Kymenlaakson alueelliset erityispiirteet etäisyyksineen sekä alueen selkeä kaksinapaisuus väestökeskittymien osalta edellyttävät ympärivuorokautisen perusterveydenhuollon ja akuuttilääketieteen yöpäivystyksen säilymistä Pohjois-Kymenlaaksossa. Sen puuttuminen vaarantaisi akuuteissa tilanteissa riittävän nopean hoitoon pääsyn. Kouvolan kaupungin mielestä kyse on potilasturvallisuudesta ja perustuslain mukaisesta oikeudesta terveyspalveluihin. Kymenlaaksossa on panostettava riittävän kattavaan terveydenhuollonverkkoon Pohjois- ja Etelä-Kymenlaaksossa. Kouvolassa, joka on maantieteellisesti laaja kaupunki, on lähes 80.000 asukasta.

3 Kommentit monierikoisalaisen ympärivuorokautisen päivystyksen keskittämistä koskevista säännösehdoista (terveydenhuoltolain 50 §:n 3-5 momentit ja voimaannpanolain 59 §:n kumoaminen

Lakimuutos:

Etelä-Savon hyvinvointialueen Mikkelissä, Kainuun hyvinvointialueen Kajaanissa, Kanta-Hämeen hyvinvointialueen Hämeenlinnassa, Keski-Pohjanmaan hyvinvointialueen Kokkolassa ja Kymenlaakson hyvinvointialueen Kotkassa on järjestettävä keskussairaalassaan ympärivuorokautinen päivystys, jossa on tarvittavien erikoisalojen riittävä osaaminen ja valmius väestön tavanomaisten kiireellisten terveysongelmien hoitamiseksi. Lisäksi sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisestä annetun lain 36 §:ssä tarkoitettussa yhteistyösopimuksessa voidaan sopia myös väestön palvelutarpeen, palvelujen saavutettavuuden ja väestön kielellisten oikeuksien toteutumisen kannalta tarpeellisten muiden erikoisalojen päivystyksestä näissä sairaaloissa.

Kouvolan kaupunki katsoo, että Kotkan keskussairaalan monierikoisalainen ympärivuorokautinen päivystys on säilytettävä turvaamaan Kymenlaakson kuntalaisten riittävän tasokas hoito. Tämän lisäksi on otettava huomioon väestömäärä, etäisyydet ja geopoliittinen asema arvioitaessa Kouvolan terveydenhuollon kokonaisuutta.

4 Kommentit ympärivuorokautista perusterveydenhuollon tai akuuttilääketieteen päivystystä koskevista sääntelyehdotuksista (terveydenhuoltolain 51 §:n 6 momentti)

Lakimuutos:

Ympärivuorokautista perusterveydenhuollon tai akuuttilääketieteen päivystystä saa ylläpitää Lapin hyvinvointialue Ivalossa ja Kemissä, Pohjois-Pohjanmaan hyvinvointialue Kuusamossa ja Etelä-Savon hyvinvointialue Savonlinnassa, jos palveluiden saavutettavuus sitä edellyttää eikä väestön tarvitsemia kiireellisen hoidon palveluita voida riittävästi turvata ensihoitopalvelun ja muiden päivystysyksiköiden avulla sekä Pohjanmaan hyvinvointialue Pietarsaareissa ja HUS-yhtymä Raaseporissa, jos ylläpito tukee kielioikeuksien toteutumista. Ympärivuorokautista väestölle avointa terveydenhuollon päivystystä saa järjestää ainoastaan edellä 3–6 momentissa tarkoitetuilla paikkakunnilla sijaitsevilla sairaaloissa tai terveydenhuollon toimintayksiköissä. Muissakin sairaaloissa ja terveydenhuollon toimintayksiköissä saa kuitenkin ylläpitää kyseisen sairaalan tai terveydenhuollon toimintayksikön vuodeosastoilla jo olevien potilaiden potilasturvallisen toiminnan kannalta tarpeellista ympärivuorokautista päivystystä. Synnytyksiä saa hoitaa ainoastaan 3–5 momentissa tarkoitetuissa sairaaloissa edellyttäen, että synnytyksien hoitamista koskevat muut säädetyt edellytykset täyttyvät.

Päivystävissä yksiköissä on oltava riittävät voimavarat ja osaaminen, jotta hoidon laatu, vaikuttavuus ja potilasturvallisuus toteutuvat. Yhteistyösopimuksessa on päivystyksestä sovittaessa otettava huomioon väestön palvelutarve, päivystyspisteiden väliset etäisyydet, ensihoitopalvelu, henkilöstön riittävyys ja hyvinvointialueiden taloudellinen kantokyky ja muuten hyvinvointialueiden, Helsingin kaupungin ja HUS-yhtymän järjestämistä vastuun toteutuminen. Päivystyksestä sovittaessa on otettava huomioon hyvinvointialueen, Helsingin kaupungin ja HUS-yhtymän mahdollisuus tehdä yhteistyötä muidenkin kuin samaan yhteistyöalueeseen kuuluvien hyvinvointialueiden, Helsingin kaupungin ja HUS-yhtymän kanssa.

Perusterveydenhuollon ja akuuttilääketieteen ympärivuorokautisen päivystyksen edellytykset

Esityksen tavoitteena on vahvistaa Suomen kansallista erikoissairaanhoidon sairaaloiden ja ympärivuorokautisten päivystysten palveluverkkoa siten, että se pystyy laadukkaasti, potilasturvallisesti ja kestävästi vastaamaan väestön palvelutarpeisiin nyt ja tulevaisuudessa sekä normaaliolojen lisäksi myös erityistilanteissa ja poikkeusoloissa. Lopettamalla Kouvolan ympärivuorokautinen perusterveydenhuollon ja akuuttilääketieteen päivystys tämä tavoite ei toteudu. Kouvolan kaupunki ei kannata ympärivuorokautisen perusterveydenhuollon ja akuuttilääketieteen päivystyksen keskittämistä Kotkan keskussairaalaan.

Ehdotetussa laissa säädetään, millä paikkakunnilla perusterveydenhuollon ja akuuttilääketieteen ympärivuorokautista päivystystä on mahdollista ylläpitää, jos asiasta sovitaan yhteistyöalueen yhteistyösopimuksessa ja muut laissa säädetyt, esimerkiksi henkilöstön riittävyteen ja taloudelliseen kantokykyyn liittyvät, edellytykset täyttyvät. Esitys Kouvolan Ratamon perusterveydenhuollon ja akuuttilääketieteen ympärivuorokautisen päivystyksen lopettamisesta on käsittämätön ja vastoin reaalimaailmaa, koska yksikkö täyttää edellytykset toiminnan jatkumiselle ja olemassaololle.

Kouvolan kaupunki ja Kymenlaakson hyvinvointialue ovat esittäneet ja todentaneet eri tahoille perustelut, että yöpäivystyksen lakkautus Kouvolassa lisää merkittävästi kustannuksia ja vaikeuttaa henkilöstön saatavuutta. Eikä olisi takeita, että henkilöstö pysyisi alueella julkisen terveydenhuollon palveluksessa, vaan osaaminen siirtyisi yksityisten terveystalujen käyttöön tai muualle töihin. Kouvolan asukkaiden palvelut heikentyvät huomattavasti. Maantieteellisesti laajassa kaupungissa on lähes 80.000 asukasta. Esitys rikkoo yhdenvertaisuutta ja vaarantaa

potilasturvallisuuden hoitoon pääsyn viivästyessä. Esitys lisää hyvinvointialueen kustannusten lisäksi myös poliisin ja puolustusvoimien sekä Kouvolan asukkaiden kustannuksia.

Mikäli esitys hyväksytään, Kymenlaakson hyvinvointialueen mukaan ei lopetettaisi vain yöpäivystystä. Kouvola lakkaisi täysin toimiva ja nykyaikainen akuuttilääketieteen päivystys Pohjois-Kymenlaaksosta ja se korvattaisiin kiirevastaanotoilla. Käytännössä ei ole mahdollista ylläpitää osa-aikaista päivystystä.

Kouvolan Ratamonkeskuksen päivystyksessä on käytössä perusterveydenhuollon ja erikoissairaanhoidon palveluiden kustannustehokas ja alueen väestömäärää optimaalisesti palveleva integraatiomalli, akuuttilääketieteen päivystys. Akuuttilääketiede vastaa kaiken ikäisten potilaiden vammojen ja akuuttien sairauksien oireiden vaatimasta diagnostiikasta ja kiireellisestä hoidosta. Akuuttilääketiede koordinoi, yhdistää ja täydentää muiden erikoisalojen akuuttitoimintoja. Päivystävä lääkäri voi tarvittaessa tukeutua erikoislääkäriin ilman, että potilasta tarvitsee siirtää kalliimpiin hoitoihin keskussairaalaan. Kouvolan Ratamon malli on välimuoto kiirevastaanoton ja keskussairaalaan päivystyksen välillä. Kouvolan päivystyksen ohjenuorana on nopea hoitoon pääsy akuuttitilanteissa, joka vähentää merkittävästi jatkohoidon ja -toimenpiteiden kustannuksia. Juuri tämän akuuttilääketieteen edistyksellisen päivystysmallin rikkominen aiheuttaa merkittävimmät lisäkustannukset yöpäivystyksen lakkauttamisesta.

Hallituksen päätös lakkauttaa Kouvolan Ratamokeskuksen yöpäivystys ei tuota säästöjä Kymenlaaksossa, vaan sekä suorat että välilliset kustannukset kasvavat merkittävästi riippumatta siitä, millä tavoin korvaava hoito järjestetään. Päätös ei myöskään paranna henkilöstön saatavuutta tai vähennä ostolääkäritoimintaa ja ulkoistuksia. Samalla päätös asettaa Kouvolan asukkaat eriarvoiseen asemaan erityisesti verrattuna vastaavan kokoisiin, ja jopa pienempiin, asukaskeskittymiin ja vaarantaa potilasturvallisuuden. Esimerkiksi Etelä-Savossa, joka on väestö- ja potilasmäärältään Kymenlaaksoa pienempi säilyy kaksi päivystystä. Päätöksellä heikennetään myös varautumista poikkeusoloihin, sillä Kouvolan ja Kymenlaakson geopoliittinen sijainti on erityinen Suomen mittakaavassa. Kymenlaakson päivystykset on suunniteltu siten, että Kouvolan päivystys tukee keskussairaalan toimintaa ja hillitsee erikoissairaanhoidon osastopalveluiden käyttöä. Kymenlaakson hyvinvointialue on alustavasti laskenut, että mahdollisen kustannuspoistuman lisäksi toiminnan uudelleen järjestely tarkoittaisi vähintään 2,5 miljoonan euron lisäkustannuksia ensihoidon, kiirevastaanoton ja keskussairaalan toiminnan resursoimiseksi uudelleen.

Esityksessä sanotaan, että Kymenlaakson alueella ensihoitopalvelun palvelutasoa parantaa nykyisestä myös vuonna 2025 toimintansa aloittava FinnHems:in Kouvolan tukikohta. Tällä ei korvata yöpäivystystä, vaan tavanomaisempia päivystyspotilaita joudutaan ensihoidon toimesta kuljettamaan Kotkaan. Helikopterin ensisijaisena tehtävänä on kuljettaa lääkäri ja tehohoitotasoinen ensihoito mahdollisimman nopeasti potilaan luokse. Tyypillisimpiä syitä lääkärihelikopterin hälyttämiseen ovat sydänpysäytykset, tajuttomuus, rintakipu tai liikenneonnettomuudet. Lääkärihelikopteri ei ole ainoastaan Kouvola varten vaan myös Etelä-Karjalan, Etelä-Savon ja Uudenmaan käytössä.

Lakkautuspäätös rikkoo asukkaiden yhdenvertaisuutta ja vaarantaa potilasturvallisuuden

Esityksen tavoitteena on lisätä hoidon yhdenvertaisuutta, laatua ja vaikuttavuutta sekä asiakas- ja potilasturvallisuutta, kun henkilökunnan osaaminen on varmistettu ja toiminta on tasalaatuista. Kouvola tämä ei toteudu, koska ympärivuorokautisen perusterveydenhuollon ja akuuttilääketieteen päivystyksen lakkautuspäätös on soteuudistuksen perusajatuksen vastainen ja rikkoo asukkaiden yhdenvertaisuutta. Hallituksen esitys on epäoikeudenmukainen ja vaarantaa ihmisten perusoikeudet, palvelujen saatavuuden Kouvola ja viivästyttää hoitoon pääsyä ja vaarantaa siten myös potilasturvallisuuden. Kymenlaakson sairaalaverkko palvelee kaksinaapaisen maakunnan 160 000 asukasta. Tämä merkitsee sitä, että myös päivystys on järjestettävä maakunnassa yhdenvertaisesti. Kouvola on Suomen 11. suurin kaupunki ja maantieteellisesti laaja

alue, jossa asukkaita on lähes 80.000. Kouvolan kaupunki on kooltaan aivan toisessa mittaluokassa kuin muut kaupungit, joissa yöpävystys lakkaa. (Iisalmi 20 801 asukasta, Jämsä 19 347, Raahe 24 073, Varkaus 19 759). Kouvolan väestö ikääntyy muuta maata nopeammin, mistä seuraa, että hoitoa tarvitsevia potilaita on runsaasti. Edellisen lisäksi myös kesämökkiläiset kasvattavat Kouvolan alueella oleskelevan väestön määrä kesäaikaan. Kouvolassa on runsaasti vapaa-ajanasuntoja (>6500), joista osasta on matkaa Kotkaan yli 100 kilometriä.

Ensihoidolla on Kouvolassa 8100 kuljetettua tehtävää vuodessa Kouvolan päivystykseen ja 2500 Kymenlaakson keskussairaalan päivystykseen. Kouvolan päivystyksessä on kaksi hoitolinjaa: akuuttilääketieteen hoitolinja ja yleislääketieteen hoitolinja. Vuonna 2023 kontakteja oli 45 463, näistä akuuttilääketieteen hoitolinjan potilaita oli 14 887 (40 / vrk), joista yöaikaisia käyntejä (klo 22–08) välillä noin 6000. Näiden potilaiden hoito ei voi odottaa seuraavaan päivään, eikä heitä hoideta digitaalisesti. Yöaikaisten potilaiden määrä Ratamossa on keskimäärin 16,5 vaihteluvälin ollessa 10–35 ja näistä arviolta vain 15-20% kohdalla potilas voidaan turvallisesti ohjata hoitoon muualle tai hoito voidaan siirtää seuraavalle päivälle.

Pidentyneiden hoitoon pääsyaikojen vaikutus potilasturvallisuuteen on vääjäämätön. Esimerkiksi aivoverenkiertohäiriöpotilaiden toimiva hoitoketju rikkoutuu ja merkittävä osa potilaista jäisi välimatkojen vuoksi vaille aikakriittistä liuotushoidon aloitusta. Viive liuotushoidon aloituksessa aiheuttaa mittavia ja vakavia inhimillisiä seuraamuksia, kuten kuolemia ja vakavia vammautumisia tuoden näin lisäkustannuksia.

Henkilöstötilanne tilanne ei parantuisi lakkauttamisen myötä

Esityksellä pyritään erityisesti turvaamaan henkilöstön ja erityisosaamisen riittävyttä eri sairaaloihin ja muihin palveluihin keskittämällä vaativinta, henkilöresurssiriippuvaista ja varallaoloa edellyttävää toimintaa yliopistollisiin sairaaloihin ja keskussairaaloihin.

Kouvolan Ratamokeskuksen henkilöstötilanne on nykytilanteessa hyvällä tasolla ja yleisestikin Kymenlaakson hyvinvointialue on lisännyt sekä vetovoimaansa että parantanut pitovoimaansa työnantajana. Kouvolan päivystyksen hoitohenkilöstötilanne on hyvä ja avoinna oleviin tehtäviin on ollut hyvin hakijoita. Päivystyksen lääkäriyöpanoksesta suuri osa toteutuu ostopalveluna, mutta päivystyksen ostopalvelu on ollut taloudellisesta näkökulmasta varsin kilpailukykyinen omien virkalääkärrien kustannuksiin verrattuna, erityisesti ilta-, yö- ja viikonloppuvuorojen osalta. Virkalääkärikustannus arkena yöpävystyksessä on 2,5–3 kertainen päiväaikaiseen verrattuna ja ostopalveluna tuotettu vastaava lääkäripalvelu on 1,3 kertainen päiväsaikaiseen verrattuna. Yöaikaiset korotukset huomioiden kustannustaso on likimain sama omana ja ostopalveluna tuotettuna, eikä onnistuneen ostopalvelutuotannon vähentämiseen tässä kohdin ole perusteita. Merkittävä tekijä on myös, että päivystyksen lääkäripalveluja tuottava kumppani on sitoutunut vahvasti toiminnan kehittämiseen ja toimintaansa Kymenlaakson hyvinvointialueella. Henkilöstön nykytilanne on siis kokonaisuutena arvioiden hyvällä tasolla osaamisen ja saatavuuden näkökulmasta. Henkilöstö on sitoutunut työskentelemään nykyaikaisessa vuonna 2022 valmistuneessa uudessa modernissa Ratamosairaalassa. Kouvolan Ratamon sairaalainvestointi toteutettiin sillä ajatuksella, että Kymenlaakson kaksinaapaisen maakunnan sairaalaverkko palvelee optimaalisesti ja kustannustehokkaasti 160 000 asukasta. Kotkan keskussairaalan uutta päivystystä ei ole investoitu, rakennettu koko Kymenlaakson päivystyksen hoitamista varten, vaan valtiovalta on vuonna 2017 antanut luvan investoida ja rakentaa Kymenlaakson alueelle selkeän kahden päivystysyksikön mallin Kotkan keskussairaalaan ja Kouvolan Ratamoon. Investointi arvioitiin parhaimmaksi ja kustannusedullisimmaksi päivystysjärjestelyksi. Tulokset ovat osoittaneet päätöksen oikeaksi.

Kouvolan päivystyksestä ”säästyvästä” työpanoksesta osa tarvitaan keskussairaalan päivystykseen eikä tämä välttämättä riitä. Osa päivystyksen henkilöstöstä tarvittaisiin myös ylläpitämään Ratamokeskuksen yöajan toimintaa mm. vuodeosastojen päivystyksenä. On todennäköistä, että toimintojen uudelleen järjestelyyn tarvitaan henkilöstölisäyksiä nykyisestä

päivystyksen järjestämiseksi. Lisäksi henkilöstä tarvitaan kiirevastaanottotoiminnan lisäämiseen sekä myös ensihoitoon lisääntyneiden kuljetusten myötä. Rekrytointitarpeen seurauksen oleellinen riski onkin ostopalveluiden lisääntyminen. Hoitohenkilöstön osalta oleellisena riskinä on, ettei lakkauttaminen edistä työntekijöiden siirtymistä Kotkaan, Etelä-Kymenlaaksoon tai muulle alueelle, vaan henkilöstö hyvin todennäköisesti hakeutuisi muulle alalle töihin lähelle asuinpaikkaansa. Siten ei ole realistista, että vakituisia henkilöstöresursseja merkittävästi siirtyisi ja vapautuisi lakkauttamisen myötä. Kouvolan yöaikaisen päivystyksen lopettamisella ei paranneta Kotkan keskussairaalan yöpäivystyksen lääkärien saatavuutta, vaan vaarannetaan asiakkaiden nopea ja tehokashoito 24/7, niin Kouvolassa kuin Kotkassa.

5 Mahdolliset muut hallituksen esitystä koskevat kommentit

Synnytyksiä koskevaa sääntelyä ei muutettaisi. Synnytystoiminnan säilyminen Kymenlaakson keskussairaala-alueella Kotkassa erinomainen asia Kymenlaakson asukkaiden kannalta.

Lääkäreiden ja hoitohenkilöstön perus-, jatko- ja erikoistumiskoulutus tapahtuu paljolti hyvinvointialueiden terveydenhuoltoyksiköissä. Työvoima siirtyy sinne missä on opiskelu-, harjoittelu- ja työpaikkoja. Ratamon yöpäivystyksen lakkauttamispäätöksellä olisi siten negatiiviset vaikutukset alueen terveydenalan koulutusmahdollisuuksien kehittymiselle.

6 Kommentit muista säädösmuutosehdotuksista

7 Kommentit esityksen vaikutusarvioista

Kouvolan kaupunki on tyytymätön siihen, että esityksessä ei ole arvioitu riittävän kattavasti ja tarkasti Kymenlaakson hyvinvointialueen Kouvolan yöpäivystyksen lakkauttamisen kokonaisvaikutuksia. Tämän takia esityksen johtopäätökset Kouvolan yöpäivystyksen lakkauttamisesta eivät monilta osin pidä paikkaansa ja siten arvioidut vaikutukset eivät Kouvolan osalta vastaa esitettyjen lakimuutosten keskeisiä tavoitteita.

Kouvolan kaupungin ja Kymenlaakson hyvinvointialueen näkökulmasta tällainen ylätasoinen tarkastelu johtaa aivan erilaisiin johtopäätelmiin esityksen kustannusvaikutuksen ja henkilöstön saatavuushaasteiden osalta, kuin mihin tarkemmilla aluekohtaisilla ja kokonaiskuvan huomioon ottavilla arvioinneilla päädyttäisiin.

Esityksessä on arvioitu myös Kouvolan yöpäivystyksen lakkauttamisen vaikutuksia alueen asukkaille, muille toimijoille ja viranomaisille sekä alueen vetovoimalle. Kokonaisuudessaan arvioinneista välittyy liian myönteinen kuva lakimuutoksen vaikutuksista, eikä kaikkia kokonais- ja kerrannaisvaikutuksia ole otettu huomioon riittävällä tarkkuudella.

Ratamon päivystys on kriittinen palvelu poliisin kannalta, sillä monet poliisin tehtävistä nojaavat osaltaan toimiviin ja saatavilla oleviin terveydenhuollon palveluihin. Monet tällaisista tehtävistä painottuvat ilta- ja yöaikaan. Rattijuopumusverinäytteiden, mm. huumausaineiden ja lääkkeiden osalta, ottaminen tapahtuu monesti päivystyksessä. Rattijuopumus epäilyjä Kouvolan alueella (missä tarve verikokeelle) on parina viime vuonna ollut yhteensä noin 170. Riksvastuun täytyminen edellyttää joissakin rikoksissa lääkärikäyntiä. Tällaisia rikoksia ovat mm. lähisuhdeväkivaltarikokset, pahoinpitelyrikokset ja seksuaalirikokset. Lisäksi Kouvolan poliisivankiloiden asiakaskäynneissä tarvitaan hyvin usein terveydenhuoltoa. Poliisivankilatoiminnat on tarkoitus keskittää vuonna 2025 suunnitellusti Kouvolaan. Mikäli päivystys suljetaan, tulevat kuljetustarpeet lisääntymään entisestään ambulansseilla Kouvolan poliisivankilasta Kotkaan päivystykseen. Yöpäivystyksen lakkauttaminen ja siirto Kotkaan tarkoittaa, että tehtäväsidonnaisuus kasvaa ja sitä kautta vaikutukset ulottuvat myös poliisin vasteaikoihin. Poliisin kuljetustarpeet lisääntyvät, aiheuttavat lisäkustannuksia ja sitovat ambulanssin lisäksi poliisin resursseja turvaamaan kuljetuksia. Poliisin arvion mukaan yöaikaisten

lisäkuljetuksien turvaaminen Kotkaan tarkoittaa merkittäviä lisärekrytointitarpeita, jotta muu toiminta saadaan järjestettyä.

Kouvola on myös Suomen suurin varuskuntakaupunki, jossa koulutetaan varusmiehiä vuosittain noin 4 600 ja reserviläisiä noin 2500. Asevelvolliset tyypillisesti ovat vahvuudessa vuorokauden ympäri ja osin myös viikonloput. Ratamon ympärivuorokautinen päivystys on kriittinen, jotta voidaan turvata varuskunnan lakisääteistä palvelustaan suorittavien varusmiehien mahdollisimman viiveetön hoitoon pääsy ja erikoissairaanhoidon palvelut. Jatkuva liikennöinti päivystyshoidon saamiseksi Kotkaan, Mikkeliin tai Lahteen muodostaa merkittävän riskin, sillä varuskunta tukeutuu säännöllisesti sairaanhoidon palveluihin. Myös poikkeusolojen ja häiriötilanteiden kannalta on tärkeää, että Kouvola on toimiva ympärivuorokautinen perusterveydenhuollon ja akuuttilääketieteen päivystys. Huomioitava on myös tulevaisuudessa lisääntyvä Nato-yhteistyö ja Yhdysvaltojen kanssa solmittavan DCA-sopimuksen mukainen toiminta alueella. Myös kumppanit on kyettävä hoitamaan tarvittaessa vuorokauden ympäri.

Kymenlaaksossa on suuronnettomuuden riskitekijöitä enemmän kuin missään muualla Suomessa. Kouvola sijaitsee yksi Suomen merkittävimpiä raideliikenteen risteysasemia, jonka ratapihan kautta kulkee maan suurimmat kemikaalikuljetukset. Ratapiha sijaitsee kaupungin ytimessä ja samalla ratapihalla kulkee myös henkilöliikenne. Alueella sijaitsee myös runsaasti teollisuutta. Turvallisuusriskitekijä on myös sekä hätäajoneuvoliikenteen että yleinen liikenteen lisääntyminen huomattavasti huonokuntoisella valtatiellä 15, joka on jo äärimmilleen kuormittunut suurteollisuuden kuljetusreitillä ja työmatkaliikenteen seurauksena. Tien kantokyky on koetuksella, sillä se on jo tällä hetkellä ensihoitokuljetusten tärkein kuljetusväylä.

Kymenlaakson sijainti edellyttää lisää panostuksia, ei leikkauksia. Kymenlaakson sairaala- ja terveydenhuoltotoiminnot maamme itärajan läheisyydessä ovat merkittävä osa kriisivalmiutta. Nykyisessä geopoliittisessa tilanteessa on kriittistä huolehtia Suomen itärajan aluepoliittisesta ulottuvuudesta. Näin ollen hyvinvoiva ja elinvoimainen Itä-Suomi on parasta ja toimivinta kotimaista turvallisuuspolitiikkaa. Useat yhteiskunnan keskeiset toimijat pohtivat parhaillaan, miten Itä-Suomea voidaan tukea hankalassa tilanteessa. Lakkautuspäätös heikentää alueen elinvoimaa ja muiden tukitoimien vaikuttavuutta.

8 Tiivistelmä annettavan lausunnon sisällöstä

Kymenlaakson päivystystoiminta on muodostunut palvelemaan kaksinaapaisen maakunnan väestöä tarkoituksenmukaisella tavalla, ja se on otettava pitkäjärjestyksellä huomioon päivystyspalvelujen järjestämisessä Kymenlaaksossa siten, että perusterveydenhuollon ja akuuttilääketieteen päivystys säilyy Kouvolaan.

- Kouvolan alueen yöllisen akuuttihoitoon lakkauttaminen aiheuttaisi potilaiden kuljettamisen keskussairaalan päivystykseen. Ensihoidon ambulanssikuljetukset ja kustannukset kasvavat merkittävästi.
- Kouvolan päivystystoiminta muuttuisi tai lakkaisi kokonaan. Käytännössä Kouvolan päivystystoiminta pitää korvata kiirevastaanotolla, johon hakeudutaan pääsääntöisesti ajanvarauksella. Akuuttia, päivystyksellistä hoitoa vaativat potilaat kuljetetaan ympärivuorokauden keskussairaalaan.
- Potilasturvallisuus heikkenee, kun hoitoon pääsy vaikeutuu. Esimerkiksi aivoverenkiertohäiriöpotilaiden toimiva hoitoketju rikkoutuu, ja merkittävä osa potilaista jäisi välimatkojen vuoksi vaille aikakriittistä liuotushoidon aloitusta.
- Riskeerataan keskeinen sairaanhoidon konsultaatiotuki kotisairaallalle, palliatiiviselle hoidolle, perusterveydenhuollon vuodeosastoille koko Kymenlaaksossa, asumisyksiyksille ja kotihoidolle sekä Kymenlaakson psykiatrisen sairaalan ympärivuorokautinen somaattisen päivystystyön tuki ja diagnostisten tutkimusten saatavuus. Nämä kaikki toteutetaan nyt Kouvolan päivystystyön toimesta.

- Henkilöstön nykytilanne on Ratamossa hyvällä tasolla osaamisen ja saatavuuden näkökulmasta, eikä henkilöstötilanne parantuisi lakkauttamisen myötä. Riskinä on ostopalveluiden lisääntyminen ja henkilöstön siirtyminen yksityisten terveyspalvelujen käyttöön tai muualle töihin.
- Kesämökkiläiset kasvattavat Kouvolan alueella oleskelevan väestön määrää kesäaikaan huomattavasti. Kouvolassa on vapaa-ajanasuntoja yli 6500 kpl.
- Suuronnettomuuksiin varautuminen heikentyy huomattavasti. Kymenlaaksossa on riskitekijöitä enemmän kuin missään muualla Suomessa.
- Suomen suurimman varuskunnan Karjalan Prikaatin ja Utin jääkäriyrykmentin terveydenhoidon palvelut siirtyvät kauemmas ja lisäksi poikkeusoloihin varautuminen vaikeutuu.
- Poliisin kuljetusmatkat mm. rattijuopumusverinäytteiden ottamiseksi kasvavat. Näytteiden ottaminen tapahtuu monesti päivystyksessä ja painottuvat ilta- ja yöaikaan.
- Luonnonvarakeskuksen tilaston (2023) mukaan Kouvolassa on eniten maatiloja (810) verrattuna Suomen kaikkiin kuntiin/kaupunkeihin. Kouvolan maatilatalouden harjoittajien terveydenhuollon palvelut eivät saa vaarantua tai siirtyä kauemmaksi.
- Ambulanssikapasiteetin ollessa täysimääräisesti varattuna ei akuuttia hoitoa edellyttävään sairaskuljetukseen ole tarvittavaa ambulanssikapasiteettia.

9 Kommentit sosiaalipäivystystä koskevasta erillisestä muistiosta

Muistiossa esitetyt kommentit ja pohdinnat sosiaalipäivystyksen rinnastamisesta ensihoitoon on Kouvolan mielestä hyvin kannatettavia. Tällöin asiakkaiden yhdenvertainen kohtelu ja saavutettavuus voidaan taata. Kouvolan kaupungin näkemyksen mukaan sosiaali- ja kriisipäivystystoiminta tulee jatkossakin olla lähellä terveydenhuollon päivystystoimintaa, ensihoitoa ja poliisia, jota kautta yhteistyö ja yhdessä toimiminen varmistuu paremmin. Kymenlaaksossa sosiaali- ja kriisipäivystystoiminnassa tulee myös jatkossa huomioida maakunnan kaksinapaisuus ja pitkät välimatkat. Kouvolan kaupungin mielestä sosiaali- ja kriisipäivystyksellä voi olla edelleen useita toimipisteitä maakunnassa.